

N:o 37.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen, angående upprättande af ett kompani volontärer vid Norrbottens fältjägarecorps; gifven Stockholms slott den 3 juni 1887.

Under åberopande af bilagda utdrag af statsrådsprotokollet för denna dag, vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen:

att, med godkännande af de i ofvan berörda protokoll angifna grunder för upprättande af ett kompani volontärer vid Norrbottens fältjägarecorps jemte hvad som föreslagits beträffande personalens aflöning, medgifva att de derfor erforderliga aflöningsbelopp må tillsvidare och intill dess medel kunna bekommas från de nu vakanta men till annat ändamål anslagna 99 rotarne vid corpsen få bestridas af anslaget till värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Axel Ryding.

Utdrag af protokollet öfver landtförsvärsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 3 juni 1887.

Närvarande:

Hans Excellens Herr Statsministern THEMPTANDER,
 Hans Excellens Herr Ministern för utrikes ärendena Grefve EHRENSVÄRD,
 Statsråden: LOVÉN,
 VON STEYERN,
 friherre VON OTTER,
 HAMMARSKJÖLD,
 RICHERT,
 RYDING,
 VON KRUSENSTJERNA,
 friherre TAMM.

Chefen för landtförsvärsdepartementet, statsrådet Ryding föredrog i underdånighet: — — — — —

I underdånig skrifvelse den 17 januari 1884 anhöll chefen för Norrbottens fältjägarcorps, att corpsens numerär, som endast utgjorde 325 man, måtte ökas i den mån omständigheterna medgäfvö. De skäl, som enligt corps-chefens åsigt förnämligast talade härför, voro:

att, sedan manskap till skolor, vakt, befäl och instruktörer till beväringen, sjuke och tillfälliga vakanser afräknats, återstoden af corpsens numerär ej räckte till mera än ett fullständigt fältkompani;

att, till följd deraf, bataljonsexercisen med stammen endast kunde omfatta den formella öfning, som genomgås med repbataljoner, under det att den vida viktigare delen deraf, stridsformeringen och manövern, icke kunde ifrågakomma förrän beväringen blifvit insatt i stammen.

att jemväl derefter dylik öfning endast i ringa omfattning kunde ega rum, då nära två tredjedelar af bataljonen utgjordes af beväringens manskap med dess ofullständiga utbildning; samt

att, då beväringens manskapet år efter år tillväxte i antal, missförhållandena uti ifrågavarande hänsenden blefve allt större.

Generalbefälhafvaren i femte militärdistriktet ansåg likaledes i sitt öfver corpschefens förslag afgifna utlåtande synnerligen starka skäl tala för ökning af stamstyrkan vid Norrbottens fältjägarcorps.

I nådigt bref den 26 juni 1885 förklarade Eders Kongl. Maj:t sig anse åtgärder för ifrågavarande förslags genomförande icke för det då varande lämpligen kunna vidtagas.

Redan den 24 november samma år inkom emellertid corpschefen med nytt förslag till ökande af Norrbottens läns försvarskraft. Denna gång afsåg hemställningen ökning af Norrbottens fältjägarcorps' befäl.

I kraft af den nya värnpligtslagens bestämmelser komme icke mindre än fem socknar inom Norrbottens län, hvilkas befolkning förut varit fritagen från all beväringsofning, att inträda i värnpligtsskyldighet, och uppenbart vore, att den vid corpsen befintliga befälskader, som förut endast med svårighet lemnat tillgång till den befälsstyrka, som för den talrika beväringens vederbörliga öfning vore erforderlig, numera skulle visa sig alldeles otillräcklig. Chefen föreslog för den skull, att fulltaligt befäl till ett kompani, utgörande en kapten af 1:sta klassen, en löjtnant af 1:sta klassen, en löjtnant af 2:dra klassen, en underlöjtnant, en fanjunkare, en sergeant af 1:sta klassen samt två sergeanter af 2:dra klassen, måtte varda uppsatt.

Generalbefälhafvaren i femte militärdistriktet, som jemväl öfver denna chefsembetets framställning afgaf yttrande, ansåg visserligen behofvet af ökad befälsstyrka vid corpsen synnerligen kämbart, men fann, då samma förhållande i större eller mindre grad egde rum vid andra corpser inom distriktet, någon särskild undantagsåtgärd i detta fall icke kunna för Norrbottens fältjägarcorps ifrågasättas. Eders Kongl. Maj:t beslutade i frågan i öfverensstämmelse med generalbefälhafvarens hemställan.

Då jag af skäl, för hvilka jag icke har att här redogöra, tillstyrkte Eders Kongl. Maj:t att icke fästa afseende vid corpschefens ifrågavarande två framställningar, förbisåg jag emellertid ingalunda det berättigade i desamma; och jag beder därför att nu få återkomma till denna fråga.

Bland de flera brister, som i Norrlands försvarsorganisation förefinnas, sätter jag främst bristen på stam tillräckligt stor att i sig kunna upptaga Norrlands talrika beväring. Det förslag till aflöning af stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon, som jag, vid föredragning af frågan

om reglerandet af utgifterna under riksstatens fjerde hufvudtitel för nästkommande år, framlade, afsåg, jemte annat, att i sin mån afhjelpa denna brist. Det förslag, jag har att nu underställa Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning, går i samma rigtning. Också torde lätt inses, att, ju mera beväringens betydelse inom vårt lands försvarsorganisation framträder, ju mindre, med nutidens massarméer, den fast anställda stammen kan anses fylla sin ursprungliga uppgift att ensam för sig bilda en något så när betryggande grund för försvaret, dess starkare skall ock göra sig gällande behovet att föröka stammens styrka i de provinser, der en hastig befolkningstillväxt gjort den förut ogynsamma proportionen emellan dess och beväringens antal ännu mera påfallande. Jag tillåter mig i detta afseende erinra, att, under det att den stamstyrka, som finnes förlagd i Norrbottens län, om hvilket för närvarande ensamt är fråga, på sätt jag framdeles skall visa, blifvit sedan år 1826 till antalet högst betydligt reducerad, befolkningen i Norrbottens län, som årligen tillväxer med omkring 1,8 %, under samma tid fördubblats. Dertill kommer också, att omkring 17 % af Norrbottens värnpligtiga befolkning utgöras af finnar, som ej kunna hvarken tala eller förstå svenska språket, en omständighet, hvilken nödvändiggör beväringens styrkans fördelning på flera afdelningar med deraf följande större behof af stampersonal.

Innan jag öfvergår till en närmare redogörelse för det förslag, som jag anser af dessa förhållanden påkallas, beder jag emellertid att först få erinra om några dermed sammanhang egande omständigheter. Frågan om ökande af Norrlands försvarskraft är icke ny. Redan genom Kongl. Maj:ts bref den 6 juni och 10 augusti 1826 vidtogos åtgärder för sättande på vakans under 20 år af samtliga 90 nummer vid 1:ste majorens (Torneå) kompani och åtskilliga nummer vid Kalix kompani af dåvarande Vesterbottens regemente, nu Norrbottens fältjägarcorps, i syfte att med vakansafgifterna bilda en fond för upprättandet af »en vid rikets norra gräns nödig ansedd kavalleritrupp». I sammanhang med den några år derefter verkställda regleringen af indelta arméns löneförmåner stadgades visserligen att, enär tillgångar saknades till organiserande af en hästjägaresqvadron vid Vesterbottens regemente, de under Riksens Ständers anslag till lönereglering för indelta armén inbegripne cirka 4,000 kronor till aflöning för en sådan sqvadrons befäl, finge användas till befrämjande af löneregleringen inom berörda regemente;

men den besparade och i ränteriet nedsatta fonden, äfvensom de vakansafgifter, som derefter kunde inflyta, fingo icke disponeras till regementets lönereglering, utan skulle användas till organiserande af en artilleristyrka i provinsen.

Då derefter under år 1846 fråga uppstod om omförmälda vakanskontrakts förnyande, förordnade Kongl. Maj:t, som för det med kontraktens ingående afsedda ändamål eller förbättrade anstalter för försvaret af rikets nordöstra gräns ansåg lämpligt att dessa kontrakt än vidare förlängdes och af sådan anledning uppdragit åt vederbörande generalbefälhafvare att derom med rothållarne träffa aftal, uti nådigt bref den 14 november 1846, att kontrakt på de af rothållarne erbjudna villkor skulle i behörig ordning med dem avslutas för en tid af femtio år från början af år 1847.

Antalet rotar, med hvilka, på grund af denna föreskrift, vakanskontrakt ingingos, utgjorde 115 och skulle vakansafgiften ingå till den s. k. Norrbottens hästjägaresqvadrons fond.

Redan följande år vidtogs visserligen genom kongl. brefvet den 27 juli 1847 den förändring derutinnan, att vakansafgiften för 16 inom Öfverkalix socken belägna rotar skulle från omförmälda fond hållas Norrbottens fältjägarcorps' lönefond tillhanda. Beslutet derom föranleddes af en framställning af chefsenbetet vid fältjägarcorpsen, deri chefsenbetet, med upplysning att afkomsten från 16 rotar vid Vesterbottens fältjägarcorps på grund af nådiga brefvet den 22 februari 1841 hittills fått af Norrbottens fältjägarcorps uppbäras, men att dessa rotar, hvilkas vakanskontrakt vid slutet af år 1847 gingo till ända, icke voro böjda att ingå på nya vakanskontrakt, anhållit, att ytterligare 18 rotar vid Norrbottens fältjägarcorps måtte ställas på vakans och afkomsten deraf anslås till corpsens lönefond.

Den förut rådande uppfattningen om svagheten i Norrlands och särskildt Norrbottens försvarsorganisation var emellertid icke förändrad. Ur kongl. brefvet den 27 juli 1847, som ordnade denna angelägenhet, tillåter jag mig såsom bevis därför återupprepa följande ord. Kongl. Maj:t yttrade bland annat, att det icke kunnat undfalla dess uppmärksamhet, hurusom Norrbottens fältjägarcorps, hvilken, enligt knektekontrakt och indelningsverk, bestode af 483 nummer, likväl i sjelfva verket, sedan 158 nummer afdragits, deraf 115 voro afsedda att hållas vakanta till förmån för Norrbottens läns så kallade hästjägaresqvadronsfond samt 43 blifvit dels indragna i och för corpsens lönereglering och dels anslagna åt spel i nummer, endast räknade en styrka af 325 man och således redan vore den svagaste infanteritrupp inom indelta armén samt att Kongl. Maj:t

vid sådant förhållande, i afseende på försvaret af den gränsort, inom hvilken corpsen vore förlagd, funne det betänkligt att ytterligare försvaga den medelst indragning af nya rotar. Då dessutom, enligt hvad i brefvet vidare yttras, räntorna på den så kallade hästjägaresqvadrons-fondens behållna kapital jemte inkomsten af de till densamma indragna rotar, efter afdrag af 16 rotar, ändock, enligt uppgjorda beräkningar, blefvo mer än tillräckliga för det behof, hvartill fonden vore afsedd att användas, ansågs chefsemetets förslag icke kunna bifallas, utan blef afkomsten af 16 redan vakanta rotar vid corpsen för ändamålet anvisad.

Afkomsten af sist omförmälde 16 rotar ingår numera, till följd af bestämmelserna vid 1875 års lönereglering, till statsverket, hvaremot, sedan Rikets Ständer vid riksdagen 1847—1848, med bifall till hvad Kongl. Maj:t föreslagit i fråga om upprättande af ett artilleribatteri i Hernösand, medgifvit, att kostnaden för ifrågavarande artilleribatteris första uppsättning samt årliga utgiften för dess aflöning, underhåll, beklädnad och materiel finge bestridas dels med vakansafgiften för de för sådant ändamål vakant hållna rotar vid Norrbottens fältjägarcorps och dels af Norrbottens hästjägaresqvadrons-fond, afkomsten af återstående 99 rotar fortfarande ingår till nämnda fond, från hvilken åter omförmälda kostnader till det i Hernösand förlagda batteriet af Svea artilleriregemente utgå.

Som Eders Kongl. Maj:t af denna utredning behagade finna, är alltså krigsstyrelsen berättigad att till den 1 januari 1897 påyrka upprättandet af nya vakanskontrakt med 99 vakanta nummer vid Norrbottens fältjägarcorps, och då medelbeloppet af vakansafgiften i Norrbottens län för de sista tio åren enligt markegångstaxan uppgår till 111 kronor 85 öre, kan — under förutsättning att kontrakten uppsägas och nya ingås, dervid naturligtvis den genom markegångstaxorna uttryckta verkliga kostnaden för effektiv rotering kommer att läggas till grund för beräkningen af vakansafgiften — ett årligt belopp af 11,073 kronor 15 öre eller i rundt tal af omkring 11,000 kronor anses komma att från och med ingången af år 1897 stå till krigsstyrelsens förfogande att användas till en väl behöflig ökning i stampersonalens vid Norrbottens fältjägarcorps styrka.

För min del är jag emellertid af den åsigt, att krigsstyrelsen icke bör låta anstå till nämnda jembörelsevis aflägsna tidpunkt med vidtagande af nämnda åtgärd. Förhållandena inom Norrbottens fältjägarcorps äro, på sätt af chefsemetet i dess ofvannämnda underdåniga skrivelser framhållits, sådana, att ett ökande af corpsens styrka redan nu

synes nödvändigt, så framt åt öfningen af länets beväring skall kunna egnas den omsorg, som för dess tidsenliga utbildning under den korta öfningstiden erfordras.

Det synes mig alltså lämpligt att åtgärder redan nu vidtagas för uppsättande vid Norrbottens fältjägarcorps af ett kompani volontärer. På sätt jag vid föredragning af frågan om aflöning till stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon yttrade, är den utbildning, som vid skolorna kommer volontärerne till del, sådan, att de med lätthet kunna utbildas till befäl, så att den öfverklagade bristen på befäl vid corpsen, med tillhjälp af dem, lätt bör kunna undanrödjas. Och om dessutom iakttages, att lärokursen vid de erforderliga volontärskolorna ställes i samband med undervisningen vid statens folkskollärareseminarier, så att till skollärarekallet lämplig volontär, som genomgått skolorna, utan vidare prof berättigas till inträde i dessa, skulle i den tillgång på militäriskt utbildade skollärare, som derigenom bereddes länet, en ytterligare fördel uppstå, hvilken, särskildt med afseende å förhållandena inom Norrbottens län, vore ganska beaktansvärd.

I fråga om volontärernas anställning, aflöning och utbildning skulle väsentligen samma bestämmelser gälla som de, för hvilka jag vid föredragning af frågan om aflöning af stamtrupp vid Vesternorrlands bataljon redogjort.

Kostnaden för detta nya kompani, som komme att träda i stället för det nu indragna Torneå kompani, kan beräknas på följande sätt.

Under antagande af sexårig tjänstetid och samma procental för afgang, som lagts till grund i fråga om beräkningarne för stamtruppen vid Vesternorrlands bataljon, erfordras för att bilda en styrka af 99 man en årlig rekrytering af 22 man.

De olika årsklasserna komme då att innehålla:

1:sta	årsklassen	22	volontärer,
2:dra	d:o	20	»
3:dje	d:o	19	»
4:de	d:o	18	»
5:te	d:o	17	»
6:te	d:o	16	»

eller tillsammans 112 volontärer,

ett antal nog stort att medgifva en del volontärers afgang före de sex årens förlopp, vare sig för vinnandet af annan, bättre utkomst eller på grund af befördran.

Volontärerne skulle i lega och lön åtnjuta:	
under första året, då undervisningen oafbrutet fortgår, lega	40 kr.
månadslön	120 »
	summa 160 kr.
under andra året, då undervisningen pågår 8 månader.....	120 »
samt under de 4 följande, då de antagas inkallade till tjänstgöring 1 månad.....	90 »
Hela kostnaden för truppens aflöning blefve alltså	
22 st. första klassens volontärer à 160 kr.	3,520 kr.
20 » andra klassens d:o à 120 »	2,400 »
57 » af de öfriga klasserna à 90 »	5,130 »
	summa 11,050 kr.

eller i det närmaste enahanda belopp, hvartill rotevakansafgiften för de 99 vakanta rotarne efter nuvarande kontrakts utgång kan antagas komma att uppgå.

Uttrymme för de blifvande skolorna kan beredas i kasernen i Haparanda, och nödigt befäl, underbefäl samt spel till det nya kompaniet erhållas från Råneå kompani, vid hvilket den förut för Torneå kompani afsedda befälsstyrka nu är anställd. Och torde kostnaden för beklädnadens underhåll och för skolorna böra bestridas af de redan i budgeten uppförda, för dylika ändamål afsedda anslag, hvilka utan förhöjning der till lemna tillgång.

Det är dock icke min mening att anslag till det ofvannämnda aflöningsbeloppet, 11,050 kronor, nu bör af Riksdagen äskas; då den trupp, som, vid bifall till mitt förslag, kommer att bildas, närmast är att jämföra med en värfvad corps, synes mig lämpligast, att de för aflöningen erforderliga medlen anvisas att utgå från besparingarne å anslaget till »värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning», hvilket anslag, med hänsigt till beskaffenheten af de utgifter, som derifrån bestridas, ständigt torde komma att lemna så stor behållning, att ifrågavarande jämförelsevis obetydliga anslagspost derifrån kan erhållas.

Då emellertid fråga är att uppsätta en ny ständig truppafdelning, lärer, äfven om medel dertill kunna för tillfället af redan befintliga anslag beredas, Riksdagens samtycke till förslaget böra inhemtas.

Jag hemställer alltså, att Eders Kongl. Maj:t tacktes föreslå Riksdagen,

att, med godkännande af ofvanstående grunder för upprättande af ett kompani volontärer vid Norrbottens fältjägarcorps jemte hvad som föreslagits beträffande

personalens aflöning, medgifva, att de därför erforderliga aflöningsbelopp må tills vidare och intill dess medel kunna bekommas från de nu vakanta men till annat ändamål anslagna 99 rotarne vid corpsen få bestridas af anslaget till värfvade garnisonstruppernas rekrytering och aflöning.

Till denna hemställan, hvilken biträdtes af statsrådets öfrige ledamöter, behagade Hans Maj:t Konungen lemna bifall; och skulle nådig proposition i ämnet af den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, i vanlig ordning till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:

Eugène Peyron.